

2013 йил – Обод турмуш йили

нег № 11.

Mustaqillik huquq demakdir

Нуқуқ

1997-yil 27-avgustdan chiqsa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2013-yil 3-yanvar, №1 (834)

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI BOSH
PROKURATURASINING
NASHRI

Ўзбекистон Республикасининг
қонуни

Тезкор-қидириув фаолияти тўғрисида

Қонунчилик палатаси томонидан 2012 йил 7 ноябрда қабул қилинган
Сенат томонидан 2012 йил 5 декабрда майқулланган

1-боб. Умумий қоидалар

1-модда. Ушбу Қонуннинг мақсади

Ушбу Қонуннинг мақсади тезкор-қидириув фаолияти соҳасидаги муносабатларни тартибига солишдан иборат.

2-модда. Тезкор-қидириув фаолияти тўғрисидаги қонун хужжатлари

Тезкор-қидириув фаолияти тўғрисидаги қонун хужжатлари ушбу Қонун ва бошқа қонун хужжатларидан иборат.

3-модда. Тезкор-қидириув фаолияти тушунчалиги

Тезкор-қидириув фаолияти ушбу Қонун билан маҳсус ваколат берилган давлат органларининг тезкор бўлинмалари (бундан бўён матнда тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширувичи органлар деб юритилади) томонидан тезкор-қидириув тадбирлари ўтказиш орқали амалга ошириладиган фаолият турдири.

4-модда. Тезкор-қидириув фаолиятининг асосий вазифалари

Тезкор-қидириув фаолиятининг асосий вазифалари қўйидагилардан иборат:

инсон хукуклари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари юридик ва жисмоний шахсларниң мол-мулки ҳимоя қилинишини, шахс, жамият ва давлат ҳавфсизлигини таъминлаш;

жиноятларнинг олдинги олиси, уларни аниқлаш, уларга барҳам бериш ва уларни фош этиш, шунингдек жиноятларни тайёрлаш; содир этишига дахлдор шахсларни аниқлаш ҳамда топши;

суршириув, тергов органларидан ва суддан яшириниб юрган, жиний жазодан бўйин товлаётган шахсларни, бедарак йўқолган шахслар ва қонун хужжатларидан назарда тутилган ҳолларда бошқа шахсларни қидиришни амалга ошириш, шунингдек таниб олинмаган мурдаларнинг шахсларни аниқлаш;

шахс, жамият ва давлат ҳавфсизлигига таҳдид солаётган шахслар, ҳодисалар, ҳаракатлар (ҳаракатсизлик) ҳақида ахборот тўплаш.

5-модда. Тезкор-қидириув фаолиятининг асосий принциплари

Тезкор-қидириув фаолиятининг асосий принциплари қонунийлик, инсон хукуклари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари устуворлиги, конспирациядан, ошкорса ва ноошкорса усувлар уйғунлигидан иборат.

6-модда. Конунийлик принципи

Тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширувичи органлар ва уларнинг хукукий мақсади

7-модда. Тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширувичи органлар, уларнинг хукукий мақсади

Тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширувичи органлар ва уларнинг хукукий мақсади

Тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширишни қонун хужжатларига аниқ риоқ қилишдан ҳамда уларни ижро этишдан чекиниш қонунийликни

бузиш ҳисобланади ва белгиланган жавобгарликка сабаб булади.

7-модда. Инсон хукуклари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари устуворлиги принципи

Тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширувичи органлар ҳамда уларнинг ходимлари тезкор-қидириув тадбирларини ўтказиша инсон хукуклари, эркинликлари ва қонуний манфаатларига этиши шарт.

Тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширувичи органлар ҳамда уларнинг ходимлари томонидан инсон хукуклари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилган таддирда, мазкур органлар ҳамда уларнинг раҳбарлари ушбу хукуклар, эркинликлар ва қонуний манфаатларни тиклаш, етказилган зарарнинг ўрнини коплаш ҳамда айбордларни белгиланган тартибида жавобгарликка тортиш чораларини кўриши шарт.

Тезкор-қидириув тадбирларини ўтказиш натижасида олинган, жиноят ёки бошқа хукукбазарларидан содир этиши билан боғлиқ бўлмаган ахборотдан инсон хукуклари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини чеклаш учун фойдаланилиши мумкин эмас.

Ҳеч ким қийноқса солиниши, зўравонликка, шафқатсиз ёки инсон шавни ва қадр-кимматни камситубчи бошқа тарздаги тазйиқка дучор этилиши мумкин эмас.

Инсоннинг шахсий ҳаёти ҳолатларига оид маъломуларнинг ошкор этилишига олиб келадиган, унинг ҳаётини, соглигини хавф остига кўядиган, шаъни ва қадр-кимматни камситадиган ҳаракатларни амалга ошириш тақиқланади.

8-модда. Конспирация принципи

Тезкор-қидириув фаолияти конспирация принципига риоқ этилган ҳолда, яъни тезкор-қидириув тадбирлари ўтказишининг, тезкор-қидириув хусусияти эга ахборотни олиш, расмийлаштириш, саклаш ва ундан фойдаланишининг, шунингдек тезкор-хизмат хусусиятига эга хужжатлар билан ишланаётган олоҳида тартиби белгиланган ҳолда амалга оширилади.

9-модда. Ошкорса ва ноошкорса усувлар уйғунлиги принципи

Тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширувичи органлар ва ноошкорса усувлардан фойдаланади, бундай усувларнинг алоҳида хусусияти ушбу фаолиятининг шарт-шароитлари билан белгиланади.

2-боб. Тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширувичи органлар, уларнинг хукукий мақсади

10-модда. Тезкор-қидириув фаолиятини амалга оширувичи органлар

Ўзбекистон Республикасининг худудида тезкор-қидириув фаолиятини:

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг;

Ўзбекистон Республикаси Миллий ҳавфсизлик хизматининг;

Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг;

/Давоми 2-3-бетда/

Кўнгиларда Янги йил шукуҳи

Эл-юрт манфаати йўлида

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида "Мустаҳкам оила йили" Давлат дастури ҳамда унга мувофиқ ишлаб чиқилган ўзбекистон касаба ушомалари Федерацияси Кенгаши тадбирлар дастури доирасида амалга оширилган ишлар" мавзуисида матбуот конференцияси бўлиб ўтди.

Маълумки, энг ийрик жамоат ташкилотларидан бирни бўлган ўзбекистон касаба ушомалари ҳам "Мустаҳкам оила йили" Давлат дастури доирасида жамиятимизнинг муҳим бўғини бўлган оила институтини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга қаратилган хукукий ва маънавий-маърифий тарғибот ишларини кенг олиб бормоқда. Хусусан, касаба ушомалари томонидан бу борада жойларда катор тарғибот-ташибоқтадир. Тадбирлари амалга оширилган. Фуқароларнинг хукукий маданийи юксатириш мақсадида касаба ушомалари хукукий маслаҳатхоналари орқали 2,5 мингдан ортик, "Ишонч телефонлари" орқали 1700 га яқин фуқарога белуп хукукий ёрдам кўрсатилган. Шу билан бирга, коллеж ўқувчилари меҳнат муносабатлари бўйича хукукий ёрдам кўрсатиш мақсадида барча худудлардаги коллежларда "Ёшларнинг меҳнат хукуклари кафолатлари" мавзуисида семинарлар ўтказилди.

Жойларда ёш оиласлар учун 1,5 мингга яқин иш ўрни яратилиб, ушбу мақсадлар учун касаба ушомалари томонидан 1,5 млрд сўм маблаб йўналтирилди.

"Мехрибонлик" йилари, болалар шаҳарчаси тарбияланувчилари ҳамда эттиёжманд оиласлар фарзандларидан 12 минг нафари музей, ботаника ва ҳайвонот боғи, маданий-истироҳат масканлигига саёҳатла олиб борилди. Ихтимойи химоя талаба оиласларнинг 10 минг 265 нафар фарзанди, шунингдек, таълимда ююри таълиматларга эришган ўйчви ва талабаларнинг республикамиздаги тарихий ва диккатта сазовор жойларга саёҳатлари уюштирилди. Ихтимойи кўллаб-куватлашга молиз 2308 ёш оиласларнинг саёҳатлари учун касаба ушомалари томонидан 52 млн. сўмга яқин маблаб йўналтирилди.

Конференция сўнгига мазкур йўналишларда амалга оширилаётган ишлар "Обод турмуш йили" да ҳам изчил давом этирилиши алоҳида таъкидланди.

Ўз мухабиримиз

Хамжихатликада ҳикмат күп

Биз ғоялар ва мағкуралар кураши авж олган мураккаб замонда яшайпмиз. Мамлакатимизда белгиланган улугвор мақсад вадастурларни амалга ошириши факат ўзимизга, ўз кучимиз ва салоҳиятимизга боғлиқ эканин Юртошимиз ҳар кун, ҳар дақиқада эслати үтами. Шу билағ бирга, тинч, осойишта ҳәётни қаарлаш, Ватанимизнинг равнақи учун барчамиз жавобгар эканлигинимизни, ҳамиша оғоз бўйиб яшаш лозимигини қайта-қайта таъкидлайди. Бугун осомонимиз мусафо, кунларимиз хотиржам ўтгаётгани ана шу чоров натижаси эмасми!?

Очи тан олиш лозимики, одамларнинг онга тафаккури, қалб ва шуҳур учун давом эттаётган кескин курашда бъоздан бироз бўлса-деб, бепарвонликка йўл кўймодамиш. Аслида барчамиз тинчлик-осойишталди йўлида бир ёқадан бош чиқариб, фидойилик намунасини кўрсатишмиз лозим. Юртошимиз таъбири билан айтганда, "Биз бугун яхши билан ёмоннинг фарқига борадиган, ўз-куч-салоҳиятига ишонган, биророннинг етоби билан эмас, мустакил таъқиёти йўлини танлаган халқимиз, миллатмиз. Бутун фолиятимиз, ҳәётимиз ва маслағимиз шу эзгу ниятга эш бўлиши кер...".

Маълумки, бир ўз билан бир одамнинг ҳәётига зомин бўлиш ёки уни майбек-мажрух килиш мумкин. Бирок, ёлғон ташвиқотларнинг бир жумласи минглаб инсонларнинг руҳиятини заҳарлаши, уларни йўлдан адаштиришини биламишми? Масалан, ўтиш даврининг кийин шароитлариди вилоятимизда халқимизнинг динга эътидию юқорилиги ва диний урф-одат, ақидаларга мойиллигидан Фойдаландиб, бир туда кора ниятиларни галимлар мавжуд конституцияий тузумни ағдариди, хокимиётни эгаллаш учун кўрсатган кирдиклорларни ҳали ҳеч ким унугани йўқ. Айрим фуқароларимиз бузгунчи оқимларнинг келиб чиқиши тарихи, уларнинг гаразлии фоявий максадларидан бехабар холда алданин колишиди.

Истиқололимиз арафасида ва ундан кейинги дастлабки йилларда "Биз демократия курамиз", деб аюҳсанос солиб, соҳта демократлар, ақидапарастлар майдонга чиқди. Коря ниятил шахслар тўпланиб, хинойи ўшма туздилар. Улар ўз атрофларига жинонти килишга мойил бўлган ёт унсурулар ва фанатларни тўплаб, дин никоби остида кўплаб фуқароларни чалгитиб, ижтимоий-сиёсий вазиятини бекарорлаштириши, ҳәётни издан чиқаришга ҳаракат килдилар. Шукрки, улар ўз ниятларига ета олмадилар. Халқимизнинг ҳамжихатликада, бирдамлика қилган сайдарахати туфайли барчаси бартараф этиди.

Бу гапларни эслашдан муддо нима? Биз буғун келажаги буюк давлат куряпмиз. Инсоф билан айтганда, ўтган йилларда асрлар давомида қилинмаган ишлар амалга оширилди. Бу максадларга ҳалқ кучи ва иродаси туфайли эришилди. Президентимиз ўзбекистон—келажаги буюк давлат" деган шиорни айлан халқимизнинг салоҳиятига ишониш ўртага ташлашиб. Ўз-ўзидан аёнки, ўтган йиллар мобайнида фуқароларимизнинг ўзи фаоллашди. Хўш, ҳамжихатликада ҳикмат күп

Нилуфар НИЁЗОВА,
"Huquq"

демократик жоноблар наркобизнес балосига негадир жиддийроқ ёндашмаятилар. Ахир наркобизнес терроризм ва диний экстремизм билан ҳамкорлик килишидан манфаатдорку! Уларни маблаг билан тъминлаши ҳам ҳеч кимга сир

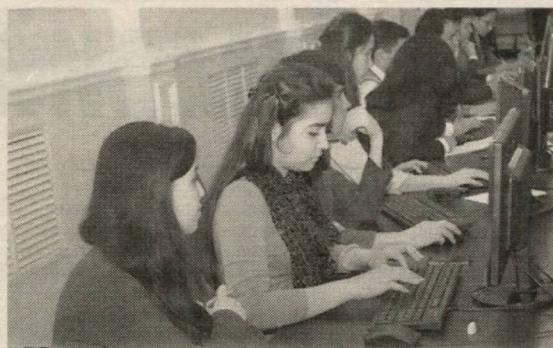
демократик жоноблар наркобизнес балосига негадир жиддийроқ ёндашмаятилар. Ахир наркобизнес терроризм ва диний экстремизм билан ҳамкорлик килишидан манфаатдорку! Уларни маблаг билан тъминлаши ҳам ҳеч кимга сир

эмоционални олмайди.

Юқоридагилардан кўриниб турибдики, жамият тараққиётининг ҳозирги босқичида маънавияти, маърифат, умуман, тарбиявий-мағкуравий ишлар тўғрисида янада анирок, ишончли, дадил гапиришини ҳаёт тақозо этимоди. Чунки дунё ҳаддан зиёд тез ўзгариб бораёттир. Мамлакатимиз Президентининг "Миллий тарбиботи ва маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш тўғрисида" ги Каоридор бу масалага жиддий ўтибор каратилган. Бинобарин, мамлакатимиз фуқаролари, айниқса, ёшпаримиздаги дунёда содир бўлаётган воеа-ходисаларни тўғри, тенар англешга бўлган интилиш ва ётижини кўллаш-куватлаш кавчи кеди. Шу ўринда яна энг ўтиборли жиҳатлардан бири ахборот тажовузийи ишларни ҳаринлик никоби остида ахлоқсизлик фалсафасини кенг ўётганинг унумтасликер керак. Нима бўлгандага ҳам, бу балонинг деярли барча мамлакатларга, хусусан, Марказий Осиё давлатлари худудига ҳам кириб келаётгани ҳеч кимга сир эмас. Ана шундай шароитда айрим маънавий-ахлоқий сифатлари бўш, ўтиқоди суст ёғ ўзларишини ўйлдан адашётгани ҳам ташвиши ҳолдир. Энг ёмони, уларда миллий қадриятлардан бегоналашув жараёнлари содир бўлмоқда. Фардаги ахлоқсизликлар милий ҳаркетимизга салбий таъсири кўрсатмокда.

Инсоннити турли балоқалордан сақлаб қоладиган ягона омил-бу — маънавияти. Маънавияти — инсоннинг фатагина маданий-маърифий ўтижёларини кондирадиган усул, воситагина эмас, балки барча жабхаларни қамрап оладиган мавжудлик белгиси ҳам ҳисобланади. Яни ҳайси давлат ўз фаoliyини маънавий омиллар асосига курган бўлса, ўша жамиятда инсон ёркини, унинг такомиллашиви кўзга ташланмоқда. Адолат, эркинлик, инсоф, динётат, багрикенлик — уларнинг барча маънавиятнинг бир кўрининшидир. Зоро, уларда инсоннинг шахс сифатида шаклланши наёмот бўлади.

Хўлоса ўринда айтиш мумкини, мамлакатимиз ва унинг тевария-атрофида содир бўлаётган воеа-ходисаларга доимий даҳлорлик хисси билан яшишимиз, бўхто ва ўйдирмаларга карши аёвзис кураш олиб боришимиш лозим. Зоро, ҳамжихатлиқдан вужудга келган ҳар қандай гоя, албатта, галба қозонади.

Ёшлар ва миллий мафкура

Кўп минг юлил тарихини бошлан кечирган Ватанимиз хилма-хил динлар кенг тар-қалган қадимий заминлардан ҳисобланади. Ушбу диний ўтиқодларнинг миллий маънавиятимизда қолдирган излари сезиларни бўйсана-ла, ҳалқимиз асрлар оша ароқ-лаб келаётган қадриятларнинг аксариятига исломий руҳият ва одоб-ахлоқ чуқур сингиб кетган. Ҳалқимизнинг диний қадриятларни, энг аввало, исломий қадриятлар бўлиб, уларнинг замерида, албатта, Қуръони карим ва ҳадиси шариф ётами. Қуръони карим ато-боболарга, бошик ва йўлбошчиларга бўйсуниш, ўзаро ҳурмат, ҳамжихатлик, меҳр-окибат ва шу каби кўплаб инсонийлик фазилатларни шакллантириш билан бирга, уларга кўр-кўрона тақида қиммаслик, фақат бир тарафламиа фикрлашлан ҳам қайтаради.

Куръони каримнинг 50 дан ортиқ сурга, юзлаб оятлари ҳамда кўплаб ҳадисларда мусулмонлар мўминқобилликка, тинчликпарварликка, меҳнатсарвоника, бошик ўтиқод вакилларига нисбатан бағрикенликка, атрофдаги инсонларга, жамиятга фойдали бўлган амалларни бажаришга давлат этилганлар. Муқаддас ҳадисларимиздан бирида ҳам "Сизларнинг яхшиларнинг дунёнидаги ўннинг барча ҳадисларни ўзини деб охират ишини, охирати деб дунё ишини тарк қилмайдиган ва одамларга малолик туширмайдиганларнингиздир", бед кўрсатилади.

Ағуски, сунғиги йилларда бутун дунё, шу жумладан, мин-такимизда кучиб бораётган диний ақидапарастлик ва жангариллик исломининг асл мохияти — бағрикенликка зид бўлган ҳаракатларни юзага келтирияти. Бу ҳаракат ва гаразлии оқимларнинг номлари ва шиорлари турлича бўлишига қарамай, максадлари бир — диндан никоб сифатида фойдаланиб, давлатлар сиёсатига аралашиш, ҳокимиётни кўлга киритишидир.

Тарихий ҳақиқат ва таъкиба гувоҳи, ҳақиқий ўтиқод ички иймондан келиб чиқади, уни зўрлик билан ўрнатиб бўлмайди. Инсонлар фақат хайрли ишларда ўзаро мусобакалашмоклари керак. Ўзбекистонда ўтиш даврида, яныни ҳали истиқол мағкураси тўла шаклланмаган, мурakkab изланнишлар жараёни давом эттаётган бир даврда турли туман диний, сиёсийлашган оқимларнинг мазкур бўшликка сукилиб киришлари учун имкон пайдо бўлди. Соф

диний ўтиқоднинг ижтимоий ҳаётдаги табиии мақомини тиқлашга қартилган интилиш, ҳар ҳил ичкни ва ташки омиллар таъсири остида сиёсийлашган бағризларни сунните мол килинишига шароит туғилди. Ҳозир эса, ўзбекистонда миссионерлик ҳаракати қонун томонидан тақиғланнага қарамай, али мусулмон бўлган туб аҳоли орасида ўзга динларга, хусусан христан динига (уларнинг ҳам бъози оқимларига) тарбиб-ташвиқ этиши тобора кунайётгани ағсусланарли ҳолдир. Бу хол Ислом дини ривожи йўлида улкан хизматлар килиб кетган Имом ал-Бухорий, Имом ат-Термизий, каби буюк зотларнинг бугунги авлодларига номуссибиди. Бугунги ижтимоий-сиёсий ва тарихий-мағкуравий муаммолар авҳол олган бир даврда ўрта аср мазмунини ўзида мужассам этган мағкурларнинг қабул килиш мумкин бўлмаган ҳолатидир.

Бугун ўзбекистонда барча динларга нисбатан бағрикенлик — муносабати яққол кўзга ташланади. Ҳар ҳил динларга мансуб конфессияларнинг юртимизда эмин-эркин фаолият юритаётгани ҳам бунга далил дидир.

Президентимиз таъбири билан айтганда, "Мустакиллик ниҳоли қўқариши учун унга тинчлик, осойишталик, тутублик, миллатларро чидава бардош каби кучли идизлар керак. Шундай у ҳар қандай шамол, довул, бўронларда эгилмайдиган бўлиб улгайди". Шундай экан, мазкур гояни амалга оширишда бугунги кунда иккаки мухим масаласи, бир томондан, тинчлик ва эзгулик, ислом динини "соҳиб исломчи" пардан, яныни маърифий Исломдан сиёсийлашган жангари Исломдан ҳимоя килиш, иккинчи томондан, кўп миллатли, кўп динли жамиятимизда ўтиқод эркинлиги кафолатланган шароитни айрим бағрикенликка шаклланмаган шароитни байрамида айрим жамоаларнинг миссионерлик руҳида фоалият юритишиларнинг олдини олиш мухим. Бу борадаги бирламлии фоалият айнан миллий мағкурамизни ҳаётта тўла табтиқ этиши ва жамиятимизда яшаётгани барча фуқаролар оғути шурида унга нисбатан чуқур ҳурмат хиссинашни шакллантириштидир. Бу ўз навбатида, юртимиздаги миллатлараро ҳамжихатлик ва диний бағрикенликни янада мустаҳкамлайди.

Хамжихатликада ҳикмат кўп

Ижтимоий кафолат

Мамлакатимизда фуқароларнинг шахсий, сиёсий, ижтимоий ва иктисолий ўзук ва эркиниклари Конституция билан кафолатланган. Мехнат қилиш, эркин касб ташлаш, адолати меҳнат шароитларида ишлаб, ишсизликдан ҳимояланни ва қариганга, меҳнат лаётгини йўқоттанилаш ижтимоий тавминот олиш кабин ўзуклар шулар жумласиданлар. Фуқаро Комил Шарипов ҳам барча қатори ишлаб, қариган чорғидан пенсионерлик гаштини суришин орзу қылган бўлса ажаб эмас.

Аммо, ҳаёт бирорад давом этаверилими. Эртанин кун, қўйингни бир-иккни дақиқадан сўнг кимни нима кутаёттанини ҳеч ким билмайди. Балки, ҳаёт тури хил тасодифларга бой леб айтишлари шундан бўлса керак-ла.

1973 йили К.Шарипов ҳайдовчи вазифасида ишлаб юрган вақтида автофалокатга учраши ҳаёлга ҳам келмаган. Фалокат оёқ остида деганларидек, у ба фалокатдан қочиб кутилмаган. Оқибатда ушбу автофалокат тифайли унинг меҳнат қобилиятни йўқотилган деб топилиб, унга 1-гурух ногиронлиги ҳамда пенсия тўлуни белгиланган. Лекин унга хизмат вазифасини бажариш чорғидан майбланнанглиги учун етказилган зарар пули тўланмаган экан.

Орадан йиллар ўтиб, у ушбу зарарни ундириб берини сўраб судга мурожаат килади. К.Шарипов ўз давъосида ишлаб "Коммуна" совхози ва унинг ўринда ташкил килиниб, тутагилган ширкат ҳўжалиги маъмуритининг айби билан товон пули берилмаганинни кўрсатган. Шунинг учун ҳақиқатдан ҳам унга шу кунга қадар товон пуллари тўлманнанглиги ҳолати юзасидан мутахассислар жалб қилинган холда текшириш ўтказилиб, 2-гурух ногиронлигини инобатга олган холда унинг манфаатини кўзлаб фуқаролик судига давво ариза киритиш чораси кўрилди.

Албатта, К.Шариповнинг орадан шунчун йиллар ўтганидан кейин унинг соглигига етказилган зарар тўланмаганликни кўрсатсан. Шу сабабли Бюджетдан ташкири пенсия жамғармасининг туман бўлимими бу ишга қўшимча жавобгар сифатида жалб қилишини ва унинг хисобидан 1973 йилдан бошлаб ушбу тўловларни ундириб берини сўраган.

К.Шариповнинг давъоси биринчи инстанцияси судининг ҳал қилув қарори билан кисман қаноатлантирилиб, жавобгар Бюджетдан ташкири пенсия жамғармасининг туман бўлимими бу ишга қўшимча жавобгар сифатида жалб қилишини ва унинг хисобидан эса, умрбод ҳар ойда 106959 сўм 83 тийин ундириш белгиланган.

Фуқаролик ишлари бўйича кассация инстанциясининг ҳал қилув қарори билан давъогар талаби кисман қаноатлантирилиб, 1-инстанция суди қарорининг қолган кисми ўзғарышсиз колдирilган.

Иш ҳужжатларига кўра, давъогар К.Шарипов 1973 йили "Коммуна" номли совхозда хайдовчи вазифасида ишлаб туриб, яъни иш ҳойидан берилган топширикни бажариш вақтида автофалокатга учраб, тан жароҳати олган.

У олган тан жароҳати тифайли касалхоналарда бир неча марта даволанган ва унга туман тиббий меҳнат экспертиза комиссияси томонидан биринчи гурӯх меҳнатдан майбланнанг ногиронлиги берилди, меҳнат қобилиятининг 85 фоизини йўқоттанилиги кўрсатилган.

Шундан бошлаб у ногиронлик нафақасини олиб келган. Кейинчалик унга иккинчи гурӯх ногиронлиги белгиланган ва меҳнат қобилиятини 60 фоиз йўқоттанилиги кўрсатилган.

У охирги маротаба ТМЭК-

сини ҳуқуқий жиҳатдан кафолатласа-да, бунинг учун барча асослар бўлиши лозим. Хусусан, тилга олинаётган мисолда К.Шариповнинг соглигига етказилган зарар учун иш берувчи томонидан товон пулини тўлашга асос бўладиган жиҳатларни исботлаб бериши зарур. Чунки, йўл транспорт ходисаси унинг иштирокчиридан бирининг ёки уларга боғлик бўлмаган ташкил сабаблар түфайли содир бўлганинг аниқлик киритиш муҳим рол ўйнайди. Сабаби, агар автофалокат ўз меҳнат вазифаларини баҳарахётган ходимнинг этихтисизлиги түфайли содир бўлган бўлса ҳамда иш берувчининг айби бўлмаган ҳолларда, иш берувчининг жавоблагрига айбидан катви назар (яни юкори хавф манбалари томонидан ходим соглигига етказилган зарар), иш берувчининг ходим соглигига етказилган зарарни тўлаш сумаси жабрланувчининг айбордлиги даражасига қараб камайши ҳам мумкин. Лекин бу камайиши эзлик фоиздан кўп бўлмаслиги лозимлиги конунчилида кўрсатиб ўтилган.

Бундан ташкири, кайд этилган кафаронинг 22-бандида етказилган зарар учун жавобгар бўлган иш берувчи жабрланувчига, ўртacha ойлик иш ҳақи (даромади)дан ташкири, меҳнат жароҳати түфайли қилинган ҳам тўлашга маҳжубларни ҳам тўлашга маҳбурдир. Тўланадиган бундай ҳаражатларга даво-лаш, протезлаш, қўшимча овқатланиш, дори-дармонлар сотиб олиши, санаторија-курортда даволаниш, шу жумладан, жабрланувчининг даволанадиган жойга бориши ва келиш йўл ҳаражатлар, шунингдек, зарур ҳолларда ўзганин парваришига мухтож бўлганда, кузатиб борувчи шахснинг ҳам йўл ҳаражатлари, махсус транспорт воситаларини сотиб олиш ва бошқа турли ёрдам ҳаражатларни, агар у ТМЭК томонидан ёрдамнинг ушбу турларига мухтож деб топилиган бўлса ва уларни тегиши ташкилотлардан бепул олиш ҳуқуқи бўлмаса, колаверса жабрланувчи билан иш берувчи ўртасида зарарни тўлаш бўйича бахс пайдо бўлганда ҳамда баҳс жабрланувчи фойдасига ҳал бўлган ҳолларда адвокат ёллаш учун қилинган ҳаражатлар киради.

Дори-дармонлар сотиб олиш учун қилинган ҳаражатлар даволочи шифокор томонидан ёзиб берилган, белгиланган шаклдаги рецепт ҳамда пул тўланнанглиги тўғрисидаги чек тақдим этилганда иш берувчи томонидан жабрланувчига тўланади. Гурӯх ногиронларни учун ТМЭКнинг ўйларига таъришга мухтожлик ҳақида хуласаси талаб қилинишади (улар маҳсус тиббий парваришига мухтож бўлган ҳоллар бундан мустасно).

Мазкур бандга кўрсатилган ёрдамнинг бир неча турларига мухтож бўлган жабрланувчига ёрдамнинг ҳар бир турни олиши билан боғлик ҳаражатларидан тўланади, деб кўрсатилган.

Бундан ташкири, Ўзбекистон Республикаси Мехнат кодексининг 190-моддасида, ходимнинг соглигига шикаст етганлиги муносабати билан тўлашини лозим бўлган зарар жабрланувчининг меҳнатда майб бўлишига қадар олган

Мухайё АШУРОВА,
Бош прокуратура бўйим катта прокурори

ўртача ойлик иш ҳақига нисбатан физ ҳисобида, унинг касбга оид меҳнат қобилиятини йўқоттанида даражасига мувофиқ белгиланадиган ҳар ойлик тўловдан, соғлигига шикаст етши билан боғлик қўшимча ҳаражатларнинг компенсациясидан, шунингдек белгиланган ҳолларда эса, — бир йўла бериладиган нафақа тўлашдан иборатдир деб кўрсатилган.

Сабаби оид меҳнат қобилиятини йўқоттанида даражасига мувофиқ белгиланадиган ҳар ойлик тўловдан, соғлигига шикаст етши билан боғлик қўшимча ҳаражатларнинг компенсациясида ва жабрланувчининг қўшимча ёрдам турларига мухтожлиги тиббий-меҳнат экспертиза комиссияси томонидан аниқланади.

Зарар ўрнини коплаш учун тўловларни тайинлашда жабрланувчи олаётган иш ҳақи, стипендия, пенсия ва бошқа даромадлар хисобга олинишади.

Бунда меҳнатда майб бўлган жабрланувчилар — ногиронларга зарарни коплаш учун тўланадиган сумма қонун ҳужжатларидан белгиланган энг кам иш ҳақи микдорининг эллик фоизидан о бўлиши мумкин эмас.

Республика Вазирлар Махкамасининг юкорида тилга олинган кафарони билан тасдиқланган Коидада талабларига мувофиқ, бу каби ходисаларда жабрланган шахснинг йўқотган иш ҳақи таркиби: ҳам асосий, ҳам даромад солиги ундириладиган ўриндошли иш жойи бўйича меҳнат ва фуқаролик-ҳуқуқий шартномалар бўйича барча меҳнат ҳақи турлари; тадбиркорлик фоилиятидан олинадиган даромади (солик инспекцияси маълумотлари асосида), муаллифлик ҳақи, вақтнчалик меҳнатга лаёкатлизлиги кафабарни киритилади.

Агар жабрланувчи муносабати жароҳати тифайли ишни бажаришда олмаган тақдирда иш берувчи жабрланувчига таъриши ўзгаришидан 3 йилдан кейин берилган тақдирда зарарни тўлаш бу ҳақда мурожат қилинган кундан бошлаб амалга оширилади.

Бундай ҳолатда кассация инстанцияси суди ҳал қилув қарорининг давъогар К.Шариповга 2010 йил 1 декабрдан меҳнат вазифасини бажариш вақтида олган жароҳати учун тўлов мидори 106 959 сўм 83 тийиндан ундириш қисмени ўзгариши, тўлов мидори 106 961 сўм 53 тийин килиб белгилашин ва ҳал қилув қарорининг қолган кисмени ўзгаришиз колдирди асосли холосага келган.

Аддия вазирлиги хузуридағи Х.Сулаймонова номидаги Республика суд экспертиза сидик-иқтиносидий экспертизаси суд-иқтиносидий экспертизаси инстанцияси Ҳодимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажаришда олган жароҳати тифайли ишни бирорада иш берувчи таъришидан 3 йилдан кейин вафотидан 3 йилдан кейин берилган тақдирда зарарни тўлаш бу ҳақда мурожат қилинган кундан бошлаб амалга оширилади.

Бундай ҳолатда кассация инстанцияси суди ҳал қилув қарорининг давъогар К.Шариповга 2010 йил 1 декабрдан меҳнат вазифасини бажариш вақтида олган жароҳати учун тўлов мидори 106 959 сўм 83 тийиндан ундириш қисмени ўзгариши, тўлов мидори 106 961 сўм 53 тийин килиб белгилашин ва ҳал қилув қарорининг қолган кисмени ўзгаришиз колдирди асосли холосага келган.

Шу билан бирга, суд қарори билан К.Шариповнинг соглигига етказилган зарар учун товон пулининг ҳам тўлаб берилши муносабати билан ғарори келган. Чунки, юкорида айттилганда, Ўзбекистон Республикаси Мехнат ва ахолини ижтимоий муҳофаза килиш ва зиёдлиликни олишига қарорининг ҳар бир аъзосининг ҳуқуқлари ҳар томонламида ҳимоя килинишини яна бир исботлари.

Хулоса ўрнida айтиш ло-зимки, мамлакатимизда ҳар бир фуқаронинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини суд орқали ҳуқуқларни олишига қарорининг ҳар бир аъзосининг ҳуқуқлари кооперативи (ширкат ҳўжалиги) Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг қарорларига мувофиқ фермер ҳўжаларига аллантирилганда, заарар суммасини тўлаш қайта ташкил этилаётган қишлоқ ҳўжалиги кооперативи (ширкат ҳўжалиги)да маблағ бор-йўлинидан ишни назар ижтимоий таъминонг ҳам бўлимлари томонидан Бюджетдан ташкири пенсия жамғармаси маблағларни хисобидан тўлашни белгиланган.

Бирор, кассация инстанцияси суди томонидан тайинланган таъригорий суд-иқтиносидий экспертизасининг хулоасагига кўра, давъогар К.Шариповга 2010 йил 1 декабрдан меҳнат вазифаларини бажариш вақтида олган жароҳати тифайли ишни бирорада иш берувчи таъришидан 3 йилдан кейин берилган тақдирда зарарни тўлашни белгиланган.

Кассация инстанцияси суди томонидан тайинланган таъригорий экспертизасининг хулоасагига кўра, давъогар К.Шариповга 2010 йил 1 декабрдан меҳнат вазифаларини бажариш вақтида олган жароҳати тифайли ишни бирорада иш берувчи таъришидан 3 йилдан кейин берилган тақдирда зарарни тўлашни белгиланган.

Кассация инстанцияси суди томонидан тайинланган таъригорий экспертизасининг хулоасагига кўра, давъогар К.Шариповга 2010 йил 1 декабрдан меҳнат вазифаларини бажариш вақтида олган жароҳати тифайли ишни бирорада иш берувчи таъришидан 3 йилдан кейин берилган тақдирда зарарни тўлашни белгиланган.

Бундан ташкири, кассация инстанцияси суди томонидан тайинланган таъригорий экспертизасининг хулоасагига кўра, давъогар К.Шариповга 2010 йил 1 декабрдан меҳнат вазифаларини бажариш вақтида олган жароҳати тифайли ишни бирорада иш берувчи таъришидан 3 йилдан кейин берилган тақдирда зарарни тўлашни белгиланган.

Бундан ташкири, кассация инстанцияси суди томонидан тайинланган таъригорий экспертизасининг хулоасагига кўра, давъогар К.Шариповга 2010 йил 1 декабрдан меҳнат вазифаларини бажариш вақтида олган жароҳати тифайли ишни бирорада иш берувчи таъришидан 3 йилдан кейин берилган тақдирда зарарни тўлашни белгиланган.

Хулоса ўрнida айтиш ло-зимки, мамлакатимизда ҳар бир фуқаронинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини суд орқали ҳуқуқларни олишига қарорининг ҳар бир аъзосининг ҳуқуқлари кооперативи (ширкат ҳўжалиги) Ўзбекистон Республикаси Мехнат ва ахолини ижтимоий муҳофаза килиш ва зиёдлиликни олишига қарорининг ҳар бир аъзосининг ҳуқуқлари кооперативи (ширкат ҳўжалиги)да маблағ бор-йўлинидан ишни назар ижтимоий таъминонг ҳам бўлимлари томонидан Бюджетдан ташкири пенсия жамғармаси маблағларидан тўлашни белгиланган.

Тегирмондан бутун чиқмади

"Дўкондан олган унимиз таҳир, ачкимтуб бўлиб чиқди. Ҳидланган, еб бўлмаяпти".

Фарғона тумани Сатқак қишлоғилик фуқароларнинг мурожаати бўйича 5-сонли савдо дўконида сотилган ун намуналари олиниб, Фарғона давлат санитария-эпидемиология назорати маркази томонидан лаборатория таҳлили ўтказилди. Унинг холосасига кўра, "Куба доң маҳсулотлари" ОАЖда ишлаб чиқарилган, Республика товар хомашё биржасининг Фарғона филиали орқали "Қиргули савдо" МЧЖ томонидан сотиб олиниб, 60 тоннига "Ёшлиборд" Фарғона келажаги савдо" МЧЖга ҳар килограмми 750 сўмдан етказиб берилган. Соғилаётган ун стандарт талабларига муглақо жаоб бермаслигидан ташқари истеъмол учун яроқсиз бўлиб чиқди.

Ушбу ҳолатдан келиб чиқиб, иш фаолиятини ҳар томонла ма, атрофлича ўрганиб, таҳлил этиши жараёнида "Куба доң маҳсулотлари" ОАЖга ин куриб олган жиноят гурухининг қимлишари фош этиди.

2011 йилнинг марта тақида кирк етти ёшга кирган Зойиржон Иргашев ОАЖ бошқарувининг раиси лавозимини кўгла кириди. Корхонанинг истибликлини ўйлаш, иктисолидётни ўйлаш, қарзларни ундириб, иш ҳакидан вужудга келган қарздорликни бартараф этиши, тўловларни, шу жумладан, солик тўловларини ўз вақтида амалга ошириб боришини изга солиш ўрнига раҳбар "бир нарсали бўлиб олиш" учун очилган имкониятдан фойдаланниб қолишига астойдил бел боғлайди. Атрофига "тегирмондан бутун чиқадиган" ишончли шерикларни ўйгади. Тегирмон цехининг

Мамлакатимизда таъбирикликка юксак даражала эътибор кўрсатилиёттани боис, соҳа иктисолидётимизнинг таянч нуқталаридан бирига айланади, дессан янгилимаган бўламиз Шу ўринда таъкидаш жоизки, таъбирикликнинг асосий бўғинларидан бири сифатида касаначилик фаолияти ҳам ўз ўйланинги топиб оли. Ҳақимиз азалдан миilli ҳунарманачилик билан шугулланаб келади. Ҳунарманалор орасиза ҳунар билан ном қозонган инсонлар ҳам кам эмас. Бундай қишиларни кўмлаб-кувватлаш мақсадида ташки таълиған "Sam maishi servis" Самардан вилят бирлашмаси шундай ҳайрли ишнинг бўшини тутган ташкилотлардан бири. Бироқ, барча ҳам тўғри фикрлаб, жамият учун хизмат қиласвермас экан.

"Sam maishi servis" вилоят бирлашмаси "Jomboy Sam maishi servis" бўлими раҳбари Раҳмон Баҳридинов ўз нафси кўйидаги кишилардан бири бўлиб чиқди. Анироғи, бўлими раҳбари ишни ташкил этишида хотўғри ўйлдан кетган экан. Корхона бирор-бир ташкилот томонидан молиялаштирилмаган, барча фаолиятини аъзолик бадали хисобидан амалга ошириб келган. Жомбой туман бўлими бошқаруви икки кишидан — бўлими бошлиги ва боз хисобидан иборат бўлиб, раҳбар Р.Баҳридиновнинг ўзи, хисобчиликни турмуш ўртоги М.Баҳридиновнинг номига ўтказиб кўйган эди. Аслида ҳужжатларга ўзи имзо кўйиб юборверган. Иш тартиби бўйича туман бандликка кўмаклашиш маркази ўйлланмаси орқали келган кишилар билан шартнома тузилиши, фуқаронинг фаолият турига қараб, аъзо-

бошлиги Зухриддин Шерматов ва нон ишлаб чиқариш цехининг бошлиги Иномжон Бойкўзиевлар билан иш "режаси"ни пишишиб олади. Тегирмондан бирон-бир хужжатсиз авгуаст-сентябр ойларида нон цехига топширилган салкам 31 тонна ундан тайёрланган нонлар реализация килиниб, 19 млн. сўмлиқдан зиёд фойда жиноят шериклар ўтасида баҳам кўрилади.

Ёш бўлса-да, турли йўсунда пул ишлаб тошишини ҳавосини олган Куба туманинг "Шоҳмарон кизил тоғ файз" хусусий фирмаси раҳбари Элёржон Уқтамов "ака-акалаб", З.Иргашевнинг унгидан кириб, бунисидан чиқади. Нихоят, иккави бир битимга келишида. Раиснинг бўйруги билан гўё ОАЖнинг хусусий фирмадан карздорлорига тўғрисида соҳта ҳужжатлар тўзилди. Ушбу ҳарз хисобидан раиснинг топширигига асосан хусусий фирмага апрель-май ойларига хисоб-фактуларас расмийлаштирилиб, уч марта жами 5 млн. 700 минг сўмлик омутха ем, бир марта 6 млн. 200 минг сўмлик макарон маҳсулотлари берib юборилади. Бундан ташкири, раиснинг кўрсатмаси билан хусусий фирмадан харид килинган эътиёт кисмлар ва қанчалияя молларига ҳақиқий кийматига нисбатан уч баробардан зиёд ортиқиа маблаг ўтказиб берилди, тагин 7 млн. сўмдан зиёд "фойда" ўтрада арра қилинади.

З.Иргашев "Куббо имкон чўккиси" хусусий фирмаси раҳбари Э.Ўқтамов, ОАЖ нон цехи бошлиги И.Бойкўзиев, лаборатория бўлими мудири И.Хасанов, "Куббо имкон чўккиси" МЧЖ раҳбари С.Сохбиков, иш юритувчиси Л.Халилов ва хисобиси К.Турдиматовлардан иборат жиноят гурух томонидан ушбу ва бошқа пинхона ишлар хисоботларга киритилмай, 84,6 млн. сўмлик солик ва бошқа тўловлар қасддан тўланмаган.

Тегирмон цехининг бошлиги З.Шерматов раҳбарларининг "оқ фотихаси" билан 2012 йил апрель ойида жамият омборидаги 1.455 тонна бўғод маҳсулотидан ишлаб чиқарилган 929 тоннадан зиёд 1 навли ун, 310 тонна кепак, 50 тонна дон чиқиндиларини омборга топшириб, ушбу сал-

хининг бошлиги Зухриддин Шерматов, лаборатория мудири Илхомжон Хасановлар билан жиноят тил бириттиб, элеваторда сақлаётган эски бўғоддан олинган, истеъмол яроқсиз ун маҳсулотларини биржа орқали сотуга чиқариб юборган. Жиноят гурухнинг айби билан яроқсиз унни улгуржи харид қилиб олиб, ахолига сотган хусусий савдо фирмаларига ва одий истеъмолчиларга жуда кўп микдорда заар етказилган.

З.Иргашев ва

А.Ахмадалиевларнинг раҳбарларигидаги жиноят гурух томонидан 2012 йил январ-февраль ойларида "Оссиё Файз Имкон курилиш", "Фарғона Савдо Курилиш инвест", "Куббо имкон чўккиси" масъулити чекланган жамиятларидан етказиб берган эътиёт кисмлар учун қонунчиликда тақиленган "бартер", яъни товар айрибошлаш усулида хисобкитоб қилинган. МЧЖларга эътиёт кисмлар ўрнига гайри-конуний равишда жами 169,3 млн. сўмлик омутха ем берилган. Жиноят гурух томонидан ушбу ва бошқа пинхона ишлар хисоботларга киритилмай, 84,6 млн. сўмлик солик ва бошқа тўловлар қасддан тўланмаган.

Тегирмон цехининг бошлиги З.Шерматов раҳбарларининг "оқ фотихаси" билан 2012 йил 24 январдаги "Юридин шахслар томонидан касса операцияларини юритиши коидалари" талабларига зид равишда 2007-2011 йиллар ва 2012 йилнинг олти ойи мобайнида "Jomboy Sam maishi servis" бўйимининг аъзолик бадал тўловлари хисобидан келиб тушган 52 млн. 283 минг сўм пул маблагини ўз вақтида кассага кирим қўлмаган холда, банкдаги хисоб рақамига топширган. Бу билан у ноконуний пул алланмасига ўйл кўйиб, хизмат кўрсатиш коидаларини қасддан бузган.

Суд мазкур ишни ўрганиб чиқиб, Р.Баҳридиновнинг пушаймонлигини, оилавий аҳволини, қарамогида 4 нафар фарзанди борлигини, ижобий тавсифланишини, солик бўйича етказилган зарарни тўлиқ қоплаганлигини инобатга олди. У иккиси ишдатга мансабдорлик ва моддий жавобгарлик билан боғлиқ ишларда ишлаш хуқуқидан маҳрум этилиб, унга нисбатан энг кам иш ҳақининг 350 баравари микдорида жарима жазоси таъинланди.

Коидабузар бошлиқ

Файрат ТОШНИЁЗОВ,
СВОЖДЛКК Департаментининг
Жомбой туман бўлими бошлиги
Дўстбек СУЛАЙМОНОВ,
«Ницца»

устаси, дурдагорлик, телефон устаси каби фаолиятлар билан шугулланувчи фуқароларни касаначи сифатида расмийлаштириб, шу тарике туман ДСИга топшириладиган хисоботларда ягона ижтимои тўловлардан имтиёзли озод этилганни кўрсатиб ўтган. Натижада, 2007 йилдан 2011 йилгача 15 млн. 543 минг сўмлик меҳнат ҳакиғонидан тўланадиган ягона ижтимои тўловни тўлашдан бўйин товлаган. У бундан ташкири, Вазирлар Махкамасининг 2002 йил 5 августдаги

устаси, дурдагорлик, телефон устаси каби фаолиятлар билан шугулланувчи фуқароларни касаначи сифатида расмийлаштириб, шу тарике туман ДСИга топшириладиган хисоботларда ягона ижтимои тўловлардан имтиёзли озод этилганни кўрсатиб ўтган. Натижада, 2007 йилдан 2011 йилгача 15 млн. 543 минг сўмлик меҳнат ҳакиғонидан тўланадиган ягона ижтимои тўловни тўлашдан бўйин товлаган. У бундан ташкири, Вазирлар Махкамасининг 2002 йил 5 августдаги

"Sam maishi servis" бўлимининг аъзоси сифатида ишга қабул қилинган сартошлар, тикувчилик, этикдўзлик, компютер хизмати, телевизор

Менинг нафсим балодир...

Құшынисига әшик очтап Г.Азнаурова унинг саволини әшиттиб, ҳайронлигини яширеди:

— Влад, бу гапни қәрделден олдинг? Уйимни сотиш ниятим йўқ. — Сурдам, қўйдим-да!

У бошқа ҳеч нарса демай, ортига қайти.

Бироқ, эртаси куни яна қўшнининг әшигини тақилятди.

— Кече сизни бозовта килганин учун узр сўрдамсиздид. Гап шундаки, бир одам анчадан бери уйимга харидор бўлиб юрибди. Гап-сўзлари аллақандай шубхали. Аксига олиб манави квартирада ҳеч ким яшамаслигини ҳам билади, — у шундай, деб қўшни әшик томон имлади. — Шунинг учун ҳар эктимолга қарши деб, сизникига чиққан эдим. У ҳамма гапмизни әшитти. Нима бўлганда ҳам ғимнидан одам яшашини билди-ку! Сиздан яна бир марта узр сўрайман.

— Тушунмадим, ростдан квартирангни сотмоқчимисан? Ундан булса нега менга айтмайдинг?

— Ха, шунақа ниятим бор. Нима, сиз олармадингиз?

— Бўлмасам-чи, бегонага сотиб нима қиласан? Биласан, уйим бори хоналик. Агар ростдан ҳам сотадиган бўлсанг, жон деб сени ики хоналик квартирангни олган бўлардим. Айтмоқчи, ўзинг нима қиласан?

— Уйимни сотсан, Россияга кетаман.

— Шунақами? Мўлжалинг канча?

— 45 минг. Фақат телевизор билан музлатични ўзим билан олиб кетаман.

— Бўлмаса, мен бир ўйлаб кўрайм. Кейин сенга жавобини айтаман.

Орадан бир хафтача вақт ўтгандан сўнг Г.Азнаурова кизи билан Владиславнинг уйига ташриф бўюди. Бироз савдо-лашишга, квартирага бор жиҳозлари билан 46 минг АКШ доллари нарх белгиланди. Г.Азнаурова закалат сифатидан унга 500 АКШ доллари колдириди. Ўз навбатидан Владислав ҳам квартирангни нархини келтирган ҳолда кинча бўнак олганлиги-ю, ўйни бўштасиган вақтини 2012 йил апреле ойигача, деб тилях ёзиб берди.

Шундан кейин Г.Азнаурова уйини сотиш ҳаракатига тушиди, улар гарчи ёнма-ён яшашада, анчагача кўришишиади.

Март ойининг иккунчаларидан биррида Владиславни кўриб колган бир квартирасини сотиш тараддуидага юрганини айттиб, шунинг баробарда ундан ҳам уйи ҳақида сўради. Йигит айни пайтда коммунал тўловларни тўлаш ҳамда бошқа ҳужжатларни ийшиг билан машгул эканлигини билдириди. Гап орасида яна уйига биринчи марта харидор бўлган йигитни эслади. Унинг кетма-кет кўнгироқ килишларидан, ўйинг учун оғзингизга сикканини сўра, берамен, деб безор килиб юборганини айтган эди, алай ҳайрон бўлди.

— Ие, унақ бўлса, нега сенга гаров пулни бермади. Сўрадингни?

— Сизга илгари ҳам айтган эдим-ку, ўзини жуда фалати тулади. Гап-сўзлари ҳам шубхали. Уйимни ҳеч унга соттим келмайти. Негадир кўнглим гаш. Аксига ишлар кўпайиб кетди.

Уй эгаси харидор кетиши билан эшикни ёпар экан, ўйлашибди.

— Тавба, нима учун бундай, деб сўради? Гап-сўзлари жойида-ю, кўзлари бежога ўшади. Исмини Олег, деди-ми? Олег

бўлса, ўзи русга умуман ўхшамайди-ку! Бир балоси йўқмийади?

Шу билан агар харидор безвота кильмаганда, Владислав уни туниб ҳам юборради. Аммо бундай бўлмади. Орадан бир хафтача ўтиб, яна кўнгироқ килди. Гапни айлантириб, ўйнинг нархини тушириши сўради. Владислав сўзида турб олган эди, яна бир ўйлаб кўриши маслаҳати бериб, ҳайрлаши. Кейинчалини яна телефон килди, кейин янга...

У қинча кўп телефон килса, Владислав шунча асабийлаша бошлиди. Навбатдаги сўзлашувда ўйини унга сомаслики айтти, гапни киска қилди. Бирок, ўйи ҳаша харидорга жудам ёки қолган шекилли, у кўнгироқ килишини кандо қилаидемас, неча пул деса, шунча беришини айтиб, тихирик қилаверди. Ахайри, “пичок бориб сукяқ кадади-ю”, навбатдаги телефон кўнгироқ пайтида Владислав ўйига бошқа харидор топгани, пулининг ҳам ярмини олганини айтиб, бошқа бозовта кильмаслини тайинлади. Боякиш, шу гапдан кейин “Олег” ўнинг гапига ишониш, тинч қўйишидан умид қилган эди.

Дарҳақиқат, шундан кейин маъмуд вақт тинч бўлди ҳам. Аммо кунлардан биррида яна кўнгироқ бўлди-да, кўп ўтмай А.Азимов остоңада пайдо бўлди. У бу сафар нафасат ўйни балки, унга қўшиб, дала ҳовлини ҳам сотиб олмоқи эканлигини билдириб, ичкарига киришга изан сўради. Агар ўшандан унга эшикни очган Владислав, бу ҳаракати орқасидан қандай балога гирифор бўлишини билганидами?

А.Азимов ичкарига кирган заҳоти чўнтигандан тўплонча чиқариб, унга ўтлади-да, ўти учун олган пулни беришини талаб қила бошлиди. Бирок, унинг кутгани бўлмади. Владислав бўш келмай, кетма-кет мушт тушни бошлиди. Эсанкираб қолган боскунчи ҳам қўлидаги тўплонча билан унинг дуч келган жойига ура кетди. Бошига тўплонча орқали тушган навбатдаги зарб кучи бўлди, шекилли. Владиславнинг ахволи оғирлашидии-ю, овозининг борича ёрдам сўраб, бакира бошлиди.

Унинг бакиришини кутмаган А.Азимов ўйлаб ўтимай, тўплончани ўқталиб, тепкини босди. Биринчи ўқ шифтига, иккinci диванга қадалди. Аммо учинчиси мўлжалга тегиб, Владислав ерга йикилди. Бирок, шунда ҳам бўш келмай, ётган жойида бакирища давом эта верди.

Айни шу пайт ўйлак томондан овозд әшитили-ю, А.Азимов энди ба ерда колиши қалтикс эканлигини фахмалаб, жуфтакни ростлади. Кўчага чиқиб, машинасини колдирган ерга боргач, рулга ўтириб, унга ўйл олди.

Воқеа жойига етиб келган тезкор-тергов гурухи вақтини ўтказмай, ишга кириши. Биринчи галда қўни-қўнишлардан сўраб-суршиширилди. Аниқланишича, Владиславнинг ўйда бўлаётган тўс-тўлондан биринчи бўлиб ундан пастки қаватда яшайдиган қўшина ҳабар топган. У ташкирга чиқиб, юкорига кўтарилган ва Владиславнинг эшигини очмоши бўлган. Аммо кулфланган экан. Эшик кўнгирогини босганди, ичкаридан Владиславни овозини әшитти, нима гаплигини сўрайди. Владислав уни овозидан таниб, “Валера, тез милиция чакир, ўлдиришмоқда”, деб тилях келиб ради. Валера

Бахром МАХСИТОВ,
Тошкент шаҳар прокуратураси
бўлим бошлиги

Нуқса

Пастдаргом туманида жойлашган 11-сони Болалар мусиқи ва санъат мактаби директори Ахтам Саматовнинг ноқонуний ҳатти-ҳаркатларни ҳамда мазкур мактабда йўл қўйилгаётган қонунбозарликлар тўғрисидан ота-онарномномиздан Республика Ҳалқ таълими вазиримига ариза туши. Бу аризани ўрганиб ҷиҳоз Самарқанд вилоят ҳалқ таълими бошқармаси томонидан Турсун Бердиевга юқатилиди.

Аноним хат баҳоси

Адҳам ТЎХТАЕВ,
СВОЖДЛКК Департаментининг
Пастдаргом туман бўлими
бошлиги

Вилоят ҳалқ таълими бошқармасининг “Болалар мусиқи ва санъат мактабарини мувофиқлаштириш сектори” мудири Турсун Бердиев мусиқи ва санъат мактабини текширган бўлди-ю, аммо ҳеч кандай камчилик топа олмади. Шу куни тушукдан сўнг, хисобчи Б.Хапалов А.Саматовга, “Ишни ижобий ҳал этиши учун текширувчига 200 доллар берисингиз керак экан”, деди секининга. Шундан сўнг мактаб директори ўйдан Т.Бердиевга 200 АКШ доллари келтириб берди.

— Аслидиди, бундаги 1000 долларга ҳам ҳеч ким ҳал қилимайди. Майли, сиз яна 500 доллар берсангиз шу ишни ёбиб бераман. Мен 4-5 кунга Тошкентта бориб келаман, унгача 500 доллар тайёрлаб кўйинг, — деди иккиси юз долларни олдиндан оларкан Т.Бердиев.

Айтилган вақт келгач, у колган пулни сўраб, директорни кистостига олди.

— Пулни қаҷон олиб келаши, менинши ёпишим керак. Бошлиқи чакирса нима дейман? Ишни ҳали тутгаттаним ўй, деб раҳбарни алдадвараманми, — деган баҳоналар билан унга ҳадеб телефон килаверди.

Аммо А.Саматов айтилган пулни ба вактда топиб беролмади. Шунда Т.Бердиев директорни вилоят ҳалқ таълими бошқармаси бошлигиномига, “Софиглими тикилаб олугунга кадар ишлаб турган вазифамдан озод этишингизни сўрайман”, деб бир пайтлар ёзган аризасини “расмийлаштираман” деб, бир пайтлар ёзган аризасини “расмийлаштираман” деб, кўркита бошлиди. Ноилож қолган А.Саматов ба ноконуний талабдан кутилиш учун хукуки муҳофаза килувчи органларга ариза билан мурожаат килди.

Т.Бердиев тумандаги Чархин шаҳарчасида жойлашган ошхонада А.Саматовдан 500 АКШ доллари олди. Афсуски, унинг кувонини узоқи қўзилди. Шу ернинг ўзида хукуки муҳофаза килувчи органларга оидидан кимлини жазо тайинланди.

Текширув чоғиди А.Саматов устидан ёзилган ариза аноним эканлиги маълум бўлди. Т.Бердиев аноним хат учун пора олиб, суд хумки билан 2 йил муддатга ҳалқ таълими муассасаларида мансабдорлик ва моддий жавобгарлик лавозимларида ишлаш хукукидан ва 5 йилу 3 ойга озодликдан маҳрум этилди.

